

ANTROPOLOŠKE OSNOVE KATEHEZE

J. Gevaert: LJUDSKO ISKUSTVO I KATEHEZA,
Katehetski salezijanski centar, Zagreb, 1980.

U nastojanju da se stvore sve znanstvene, teološke i metodičke pretpostavke za afirmaciju novog tipa vjerskog odgoja u Hrvatskoj, Katehetski salezijanski centar u Zagrebu je u svojoj biblioteci "Orijentacije" izdao nekoliko vrijednih knjiga.

Jedna od njih je svakako i knjiga poznatog flamanškog teologa Josepha Gevaerta "Ljudsko iskustvo i kateheza".

Osnovni je zadatak autora da razmotri novonastalu situaciju moderne duhovnosti i u njoj nađe putove prema Bogu koji su autentični i vječni, ali se uvijek iskazuju u posebnim povijesnim preoblikama datih Weltanschauunga. Kako on sam kaže, "naše nastojanje ide za tim da u čovjekovu iskustvu otkrije sve ono što ga usmjeruje prema problematici i stvarnosti evanđeoske poruke: predznanja, osnovne vjerske probleme, razne oblike vjerskog iskustva, iskustveno doživljavanje kršćanstva itd" (str. 8).

Sadržaj ove antropološke kateheze ili kateheze ljudskog originalnog iskustva autor je podijelio u pet poglavlja.

U prvom se poglavlju analiziraju problemi i zadaci kršćanske vjere u doba sekularizacije, koja je počela s francuskom revolucijom. Prvo što on s tim u svezi konstatira jest promjena slike o Bogu. Naime, Gevaert nalazi da se u potrošačkom društvu Bog shvaća kao servis, čuvar, utočište, mito itd. Svi izmi u pokušaju sekulariziranog tumačenja Boga svode se na deizam, pa ih autor zabacuje kao neadekvatne ili samo parcijalne. U traganju za autentičnim kršćanstvom i njemu prispodobivim modelom vjerskog odgoja autor naglašava model "vidjeti, prosuditi i djelovati" (str. 30). To su po njemu osnovni principi koje treba poštovati u artikuliranju vjerskog odgoja po mjeri čovjeka i njegovog iskustva. S tim u svezi on u svome katehetskom modelu razlikuje slijedeće etape:

"- izabrati neki događaj u koji je čovjek upleten (vidjeti);

- dokučiti vjerski i ljudski smisao događaja te ocijeniti njegovu važnost i vrijednost (prosuditi);

- sud koji je izrečen nad događajem dat će smjernice za djelovanje (djelovati)."

Kao što se iz ovoga modela vidi, Gevaert ponovno uskrisuje egzistencijalnu dimenziju po kojoj treba izbjegavati svaki redukcionizam (biblijstvo, moralizam, teologizam i racionalizam) i omogućavati učenicima da vjerski rastu umom i srcem, te cijelim svojim životom ispovijedaju vjeru.

U drugom poglavlju autor ove temeljne sintetske zasade životvorne vjere problematizira sa stajališta širine i dubine vjerskog iskustva. On sučeljava brojne teologe (Tillicha, Rahnera, Ramseya) i zahvaljujući tome uspostavlja jednu sintezu modernog kršćanskog naziranja antropološkog katehetiranja, što znači polaznja od čovjeka a ne od dogme, jer je to jedini valjan put da se vjera oživotvori u srcima i glavama, pa i cijelom tijelu ljudi koji su liberotropni, a samim tim i "deusotropni", jer su programirani za traženje puta, života i spasa u živom omnipotentnom Bogu.

Autor nakon te analitičko-sintetičke pozicije u trećem poglavlju analizira, koliko se to uopće može diskurzivno zahvatiti, i vrhunaravnu dimenziju koja se nalazi izvan neposrednog ljudskog iskustva. Osnovni problem

ovoga poglavlja je izboriti suvremeni smisao života iz kojega se onda mogu u praktičnom životu procjenjivati i ostvarivati sve ostale ovozemaljske vrednote i djela te suzbijati nedjela i grijesi.

Budući da je ova knjiga namijenjena prvenstveno katehetama, sasvim je razumljivo što Gevaert u četvrtom poglavlju raspravlja s izbornih teološko-antropoloških premisa i konkretnu pouku evanđeoskih poruka, a to je valjana osnova za izradu kurikulumata vjerskog odgoja na raznim stupnjevima obrazovanja.

Na kraju, u petom poglavlju autor prikazuje i kršćanstvo kao ljudsko iskustvo (najčistije, najmoralnije i najracionalnije) u svim njegovim modalitetima. S tim u svezi obrazlaže smisao ljudskog angažiranja u svijetu (rješavanje socijalnih problema, izgradnje optimalnog sustava međuljudskih odnosa te stvaranja društva ljubavi, suradnje i mira), zatim samoemancipiranja (oslobađanja čovjeka i spremanja za život vječni, molitve i sakramentalnog i liturgijskog iskustva).

Budući da ova emancipativno-dijaloška kateheza polazi od živa čovjeka, te njegovih aktualnih egzistencijskih situacija, a nošena je liberotropno-obogotvornim porivom ka sve višim i višim oblicima kvalitetnijeg i humanijeg života, ona ima vrijednost i za reformu starog sustava herbartijanskog poučavanja uopće, koje se svodi na davanje i primanje, te zapamćivanja i pasivno reproduciranje.

Gevaertova izazovna knjiga će zato naići na velik interes kako u katehetskim tako i svjetovnim pedagoškim krugovima.

DR. NEDJELJKO KUJUNDŽIĆ